

- בעניין: _____
1. _____ עוודאללה, ת.ז. _____, מירושלים
 2. _____ עוודאללה, דרכון ירדני מס' _____
 3. _____ עוודאללה, קטין יליד 9.12.2000
 4. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר - ע.ר. כולם על ידי ב"כ עוה"ד עדי לוסטיגמן (מ.ר. 29189) ואחי טל: 02-6222808; פקס: 03-5214947
- העותרים

- נ ג ד -

- מדינת ישראל – שר הפנים
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים
רח' המח"ל 7, מעלה דפנה, ירושלים
טל: 02-5419512; פקס: 02-5419582
- המשיבים

עתירה מינהלית

מוגשת בזאת עתירה המבקשת מבית המשפט הנכבד להורות למשיב, להסדיר את מעמדו בישראל של העותר 2 כתושב קבע.

בעניין הסדרת מעמדו של העותר 2 הוגשה ביום 3.8.2009 השגה. חרף המועדים שנקבעו בנוהל 1.5.0001 לדיון בהשגות: 30 יום למתן תשובת המשיב ו-60 יום להכרעת הוועדה – **פעשה חודשים חלפו** מאז הגשת ההשגה וכל תשובה מהמשיב לא ניתנה. הוועדה שבה והאריכה את מועד מתן תשובת המשיב, חרף התנגדות העותרים, אך גם מועדי האורכות חולפים ותשובה לא ניתנת. הנה כי כן, העותרים נאלצים לפנות לבית המשפט הנכבד בעניין הסדרת מעמדו של העותר 2.

עשרת החודשים שחלפו מאז הגשת ההשגה מתווספים למיצוי הליכים ארוך בו נקטו העותרים עוד קודם להגשת ההשגה – אשר מגיע כדי שנים – וידו של המשיב עוד נטויה. העותרים פונים לבית המשפט הנכבד לאחר שעשו כל שיכלו כדי לקבל את תשובת המשיב ללא הטרדת בית המשפט – ונואשו.

מבוא

1. העותר 2 הוא בן זוגה של העותרת 1 ואביו של העותר 3, תושבי מדינת ישראל.
2. מאז שנת 1996 מנסה העותרת 1 להסדיר את מעמדו של בן זוגה בישראל – אולם, כל שמקבל בו הזוג הוא רישיונות ביקור.
3. הבקשה אושרה בשנת 2003, כך שכבר לפני שנים ארוכות היה העותר זכאי על פי הליך איחוד המשפחות לקבל מעמד ארעי בישראל. המשיב מסכים כי העותר עומד בכל התנאים להתקדמות ההליך, אשר נבדק מדי שנה: הוא חי בישראל עם אשתו וילדיו ואין לו כל מניעה ביטחונית או פלילית. אף על פי כן, ממאן המשיב לשדרג מעמדו של העותר, ומסביר זאת בצורך בתעודות לידה של העותר, אשר נולד בישראל, בביתו, בשנות ה-40 ועל כן לא ניתנה לו תעודות לידה. העותרים התאמצו מאד לספק את דרישת המשיב ולבסוף אף הצליחו להנפיק תעודת לידה ירדנית, אשר הוחתמה בכל החותמות המבוקשות – אולם, המשיב בשלו מסרב בכל תוקף להסדיר את מעמדו של העותר.

4. בעוד המשיב עומד על סירובו, מצוי העותר בהליך מזה 7 שנים, וזכאי לסיום ההליך ולקבלת מעמד של קבע זה מכבר.

הצדדים לעתירה

5. העותרת 1, (להלן – **העותרת**) תושבת מדינת ישראל, המתגוררת בירושלים עם בעלה ובנה.
6. העותר 2 (להלן – **העותר**), אזרח ירדן, הוא בן זוגה של העותרת ואבי בנה. הוא מתגורר עם משפחתו בירושלים המזרחית מזה שנים.
7. העותר 3 הוא בנם של העותרים, אשר נולד וגדל בירושלים. הוא תושב קבע של מדינת ישראל.
8. העותרת 4 היא עמותה רשומה, אשר שמה לה למטרה לסייע לאנשים שנפלו קורבן להתעמרות או קיפוח על ידי רשויות המדינה, ובכלל זה להגן על זכויותיהם בפני ערכאות, בין בשמה כעותרת ציבורית ובין כמייצגת אנשים שזכויותיהם נפגעו.
9. המשיב הוא השר המוסמך על פי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, לטפל בכל הנושאים הנובעים מחוק זה, ובהם בקשות לקבלת מעמד בישראל, לרבות בקשות לרישום ילדים.

בני משפחת עוודאלה

10. העותרים נישאו בשנת 1996, וקבעו ביתם בשכונת עיסוויה שבירושלים. מיד לאחר הנישואין הגישה העותרת בקשה לאיחוד משפחות עבור העותר, שמספרה 662/96.

אישור על הגשת בקשה לאיחוד משפחות מצ"ב ומסומן ע/1.

11. לעותרים בן, העותר 3, אשר נולד בירושלים והינו תושב קבע של ישראל. המשפחה מוכרת על ידי המוסד לביטוח לאומי מזה שנים ומקבלת קצבת ילדים וקצבת נכות. העותרת ובנם של העותרים מבוטחים בביטוח בריאות ושייכים לקופת חולים כללית בעיר. העותרת הינה עקרת בית והעותר עובד כפועל כשהוא מוצא עבודות מזדמנות בסמוך לבית המשפחה.

12. בשלב מסוים, לפני הולדת הבן, סורבה הבקשה לאיחוד משפחות בטענה תמוהה ובלתי מנומקת בדבר היעדר מרכז חיים, אולם בעקבות ערר שהגישו העותרים השיב המשיב את הבקשה למסלול של טיפול – אם כי ללא להכריע בה. בהמשך הסתבר, כי הבקשה נשכחה במגירות המשיב והושבה לטיפול רק לאחר הגשת העתירה הראשונה – עת"מ 879/03.

המגעים עם המשיב

13. בעקבות הגשת העתירה – עת"מ 879/03 שב המשיב לטפל בבקשת העותרים לאיחוד משפחות ואישר אותה ביום 18.9.2003. תור להסדרת המעמד נקבע לחודש אוקטובר 2003. יצוין, כי במסגרת הטיפול בעתירה מסר המשיב מפורשות, כי התיק לא טופל מכיוון שנשכח.

ההודעה לעותרים בדבר אישור הבקשה מצ"ב ומסומנת ע/2.

פסק דינו של בית המשפט הנכבד בעקבות הודעתו המוסכמת של המשיב (שלא נשלחה לעותרים עד היום) מצ"ב ומסומן ע/3.

הודעת המשיב במסגרת תגובתו לבקשה להוצאות מטעם העותרים, כי שכח את הבקשה בין השנים 2001-2003, מצ"ב ומסומנת ע/4 (ר' סעיף 5).

תגובת העותרים לבקשה המתקנת הצגת דברים בלתי נכונה מצד המשיב מצ"ב ומסומנת ע/5.

החלטת בית המשפט להשית הוצאות על המשיב, המקבלת את עמדת העותרים מצ"ב ומסומנת ע/6.

שנה וחמישה חודשים חולפים עד להסדרת מעמדו של העותר

14. למרות אישור הבקשה כבר בספטמבר 2003 – אשרת שהייה ראשונה מסוג ב/1 ניתנה לעותר רק ביום 28.2.2005. מדוע? ביום בו נקבע התור לעותרים לא ניתן היה להיכנס ללשכת המשיב בשל עיצומים. העותרים ניסו לקבוע תור חלופי, אשר ניתן רק ליום 19.2.2004, אולם עקב פוג תוקף הדרכון הירדני של העותר נדחה התור ליום 25.4.2004. במועד זה הגיעו העותרים ללשכת המשיב, אולם שרה, פקידת המשיב, סרבה להנפיק את האשרה. תחילה אמרה שאין לה אפשרות לטפל ובהמשך הסתבר כי השם שנכתב בדרכון הירדני אינו זהה לשם שהיה ברשות המשיב. מסתבר כי שם משפחת העותרים, עוודאלה, הוא שם אביו של סבו של העותר ואילו השם עיסאווי הוא השם שכתוב במשרד הפנים הירדני ולכן נכתב על הדרכון שהוא לאחר החידוש. העותר נדרש ע"י המשיב לשנות לשם המשפחה, בו זיהו אותו תחילה אצל המשיב. העותר פנה לירדנים אשר סרבו לשנות את שם המשפחה ותחת זאת מסרו לעותר מכתב הסבר באשר לשם המשפחה הכתוב בדרכון. לאחר ניסיונות רבים לקבל תשובה מהמשיב הודיעה טלפונית ביום 9.9.04 הגב' חגית וייס, אז ראש ענף אחמ"ש והיום מנהלת הלשכה, על הסכמת המשיב להסדיר את מעמד העותר בכפוף להצגת מכתב ההסבר מירדן. העותר הוזמן ללשכת המשיב ליום 12.9.04 והגיע מצויד במכתב הסבר – אולם ביום זה הסתבר כי בשל חלוף הזמן, אין תשובת גורמים עדכנית ביחס לעותר והתור נדחה פעם נוספת. בדצמבר 2004, לאחר מתן תשובת הגורמים המעודכנת, הגיעו שוב העותרים ללשכה לשם קבלת האשרה, אולם אז המשיב התחרט. לעותר נמסר באמצעות הגב' וייס, כי המשיב אינו מסתפק במכתב ההסבר, כפי שמסר, וכי לא ניתן רישיון הביקור עד לשינוי השם בדרכון. הנה כי כן, נאלץ העותר לשלוח את דרכונו לירדן עם מכרים לצורך עמידה על שינוי השם בדרכון במשרד הפנים הירדני. מששבו המכרים לארץ בחודש ינואר 2005 מסרו לעותר כי במשרד הפנים הירדני דורשים כי יבוא לשם בעצמו כדי להסביר את רצונו בשינוי שמו. העותר חשש לצאת מירושלים ללא ויזה בתוקף ועל כן שבו המוקד להגנת הפרט ופנו לגב' וייס מלשכת המשיב בבקשה להסתפק במכתב ההסבר הירדני בדבר שני השמות. או אז התרצתה הגב' וייס, אולם מסרה, כי בשל חלוף הזמן שוב חסרה לה תשובה של אחד הגורמים. בחודש פברואר 2005 הוזמנו סוף סוף העותרים ללשכת המשיב וקבלו לראשונה רישיון ביקור שתוקפו שנה – זאת, שנה וחמישה חודשים לאחר מחיקת העתירה בעקבות הודעת המשיב על אישור הבקשה. לא למותר לציין, כי במהלך כל תקופה זו עוכב העותר ואף נעצר בגין שהייה בלתי חוקית, בשל חלוף הזמן מאז הוצאת צו הביניים (משנת 03). בכל תקופת העיכוב, לעותר לא ניתן אישור שהייה זמני ולא אשרת עבודה על מנת לפרנס את משפחתו.

המשך המגעים עם המשיב

15. לאחר שהגיש בקשה להארכת האשרה שבידו, ניתנה לעותר ביום 30.3.2006 אשרת שהייה שניה מסוג ב/1, שתוקפה לשנה נוספת.

צילום האשרה מצ"ב ומסומן ע/7.

16. ביום 28.2.2007, בחלוף 24 חודשים בהם הייתה בידי העותר אשרת שהיה מסוג ב/1, ובחלוף למעלה מ-3 שנים ממועד אישור הבקשה, הגישו העותרים בקשה לשדרוג מעמדו של העותר למעמד של תושבות ארעית מסוג א/5. באותו מועד נמסר לעותר לראשונה כי לשם שדרוג המעמד עליו להציג תעודת לידה. העותר נולד בלידת בית בבית סבתו שבעיסווייה, בשנת 1941. בלידה נכחו רק אמו וסבתו. בהינתן תנאי התקופה, אין תימה כי בידי העותר לא הייתה תעודת לידה. הנה כי כן, העותרים הגישו מסמכים מקיפים המוכיחים את מרכז חייהם המשותף בירושלים, אולם לא יכלו לספק תעודת לידה, שמעולם לא ניתנה לעותר ולמיטב ידיעתו אף לא הוצאה. לבקשת המשיב, והיות והעותר נולד בירושלים, הגישו העותרים למשיב בקשה לקבלת תעודת לידה.

אישור על הגשת בקשה לתעודת לידה מצ"ב ומסומן ע/8.

17. ביום 7.3.2007, בשיחת טלפון אשר התקיימה בין לשכת המשיב לבין הגב' אפרת בלומנטל, עובדת המוקד להגנת הפרט, נמסר כי בקשתו של העותר לקבלת תעודת לידה נמצאת בטיפול לשכת המשיב, וכי עד שתונפק תעודת הלידה יתעכב "קצת" רישומו של העותר במרשם האוכלוסין במעמד ארעי.

מכתב מהעותרים מיום 4.4.2007 המעיד על האמור ובו מתבקש שוב מעמד מסוג א/5 מצ"ב ומסומן ע/9.

18. ביום 14.5.2007, בשיחה נוספת שהתקיימה בין הגב' דארין חטב, עובדת המוקד להגנת הפרט לגב' זיונית פסקל מלשכת המשיב, נמסר ע"י הגב' פסקל כי ישנו "אישור עקרוני" למתן מעמד ארעי מסוג א/5 לעותר, אולם מימושו של האישור מתעכב עד להנפקת תעודת הלידה. במועד זה ביקשה הגב' פסקל מכתב הסבר באשר לפרטי שמו ולידתו של העותר וביקשה כי העותר יגיש בקשה נוספת לקבלת תעודת לידה עם השם בו נולד.

19. ביום 11.6.2007 הוגשה בקשה שניה לתעודת לידה עם השם בו נולד העותר. בקשה זו הוגשה כאמור על פי הנחיית המשיב.

20. ביום 24.6.2007 ניתנה לעותר אשרת שהיה שלישית מסוג ב/1, שתוקפה לשנה. באותו זמן שהה העותר בישראל מכח רישיונות ביקור במשך 27 החודשים המותרים בחוק (וזאת מבלי לחשב את רישיונות הביקור שניתנו לעותר בין השנים 1996-2000). מתן רישיון ביקור נוסף למשך 12 חודשים, לפיו ישהה העותר בישראל במשך 39 חודשים מכח רישיון ביקור מנוגד לחוק הכניסה לישראל המאפשר בפירוש שהייה מכח רישיונות ביקור **שאינה עולה על 27 חודשים**.

21. במרוצת החודשים הבאים פנו נציגי המוקד להגנת הפרט פעמים רבות לנציגי לשכת המשיב לשם בירור גורל הטיפול בבקשה להנפקת תעודת לידה. ביום 7.6.2007 שלח המוקד מכתב הסבר למשיב, ובו פרטים מבהירים בעניינו של העותר. בשיחה מיום 9.9.2007 נמסר ע"י הגב' זיונית פסקל מלשכת המשיב כי הבקשה הועברה לגנזך המדינה, וכי אין בידיה לפעול לזירוז העניין. בשיחה נוספת עם הגב' פסקל מיום 11.9.07 נמסר כי "אין דבר כזה שאין תעודת לידה ומקסימום יצטרך להביא תעודת מנדטורית מהירדנים".

מכתב המוקד מיום 7.6.2007 מצ"ב ומסומן ע/10.

22. בניסיון לזרז את הנושא, נשלח ביום 2.10.2007 מכתב המוקד לגנזך המדינה, בבקשה לסיוע במציאת תיעוד המעיד על היוולדו של העותר בישראל.

מכתב המוקד לגנזך המדינה מיום 2.10.2007 מצ"ב ומסומן ע/11.

23. ביום 10.10.2007 נתקבלה תשובת גנזך המדינה, לפיה תעודות לידה ופטירה מצויות בגנזך ההורדות של המשיב, ולא בגנזך המדינה.

התכתבות דואר אלקטרוני מיום 10.10.07, מצ"ב ומסומנת ע/12.

24. בעקבות תשובת גנזך המדינה, נשלחה ביום 16.10.2007 פניית המוקד אל גנזך ההורדות במשרד הפנים לשם איתור תעודת הלידה של העותר.

מכתב המוקד שנשלח בדואר אלקטרוני ובפקס לגנזך המשיב, מצ"ב ומסומן ע/13.

25. ביום 17.10.2007 נתקבלה תשובתה של הגב' גבריאלה לוי מהגנזך המרכזי של משרד הפנים, בה נתבקש העותר להעביר טופס בקשה לתעודת לידה בצירוף פרטיו האישיים. כן ציינה הגב' לוי בתשובתה, במפתיע, כי "לא התקבלה אצלנו שום בקשה לתעודת לידה". זאת לאחר שנמסר לנציגי המוקד להגנת הפרט במפורש, כי לשכת המשיב תפנה את הבקשה לגורמים הרלוונטיים במשרד.

מכתבה של הגב' לוי מצ"ב ומסומן ע/14.

26. ביום 12.11.2007 נשלחו אל גב' לוי מלשכת המשיב הטופס והפרטים שהתבקשו במכתבה מיום 17.10.2007.

מכתב העותרים וטופס הבקשה שצורף אליו מצ"ב ומסומנים ע/15.

27. ביום 15.11.2007 נתקבלה תשובתה של גב' לוי לפיה לא אותר שמו של העותר בספרי הלידות מן התקופה הרלוונטית. בשל היעדר תאריך לידה ברור, שכן על פי בדיקת גיל שנעשתה בירדן הוארך המועד כ-1.41.1, בדקה הגב' לוי עד לחודש אפריל 41'. כן נתקבל ביום 5.12.2008 מכתבה של הגב' רימה תומיאן, לפיו: "עפ"י הפרטים שמסרת לא מצאנו הרשום".

מכתבה של הגב' לוי מצ"ב ומסומן ע/16.

מכתבה של הגב' תומיאן מצ"ב ומסומן ע/17.

28. ביום 20.1.2008 עלה בידי העותר, לאחר מאמצים ממושכים, לקבל תעודת לידה ממשרד הפנים הירדני. תעודה זו, חתומה בשרשרת חותמות כנדרש ומאומתת ע"י שגרירות ישראל בירדן, מעידה על לידתו של העותר בעיסויה שבירושלים - ישראל.

תעודת הלידה שהומצאה למשיב והחלטה בדבר גילו של העותר, שניתנה בירדן לאחר הליך לבדיקת גיל, מצ"ב ומסומנים ע/18.

29. ביום 17.6.2008 הגישו העותרים בקשה נוספת לקבלת מעמד תושבות ארעית מסוג א/5 עבור העותר. לבקשה זו צורפה תעודת הלידה הירדנית. במועד הגשת הבקשה כתב פקיד המשיב אברהם לוי לעותר בכתב יד, ללא חתימה, על גבי פתק, כי "יש להביא פסק דין הצהרתי בעניין תעודת לידה עבור חסן עיסאווי". מעבר לשרבוט חסר נימוק זה, לא נמסר לעותרים כל הסבר מדוע לא תקבל הלשכה את תעודת

הלידה הירדנית המאומתת שהוצגה בפניה כמסמך תקף ולאחר שהתעודה הוצאה בעקבות הנחיה של המשיב.

מכתב העותרים מיום 16.6.2008 מצ"ב ומסומן ע/19.

פתק המשיב מיום 17.6.2008 מצ"ב ומסומן ע/20.

30. ביום 29.6.2008 ניתנה לעותר אשרת שהיה רביעית מסוג ב/1, שתוקפה ל-9 חודשים.

האשרה מצ"ב ומסומנת ע/21.

31. ביום 24.2.2009, בחלוף חמש שנים וחמישה חודשים ממועד אישור הבקשה לאיחוד משפחות, הוגשה בפעם השלישית בקשת שדרוג למעמד א/5 עבור העותר.

הבקשה מיום 23.2.2009 מצ"ב ומסומנת ע/22.

מצוי הליכים

32. ביום 23.2.2009 הגישו העותרים בקשה נוספת לשדרוג מעמדו של העותר.

בקשת העותרים לשדרוג המעמד מיום 23.2.2009 מצ"ב ומסומנת ע/23.

33. ביום 5.3.2009 מסרה הגב' מלמד לעותרים בשיחת טלפון כי עליהם להמציא פסק דין מבית משפט תחת תעודת הלידה שלא נמצאה בגנזך.

34. ביום 23.3.2009 כתבו העותרים למשיב כי עליו לראות בתעודת הלידה הירדנית, אשר הוצאה לבקשתו והוחתמה באפוסטיל - שרשרת חותמות רשמיות – תעודה מספקת על מנת לשדרג מעמדו של העותר.

מכתב העותרים מצ"ב ומסומן ע/24.

35. ביום 26.3.2009 ניתנה לעותר אשרת שהיה חמישית מסוג ב/1, שתוקפה ל-9 חודשים. במועד הארכת האשרה שוחח פקיד הלשכה עם נציגת המוקד להגנת הפרט, ומסר לה כי המוקד "צריך לעתור" בעניין.

רישיון הביקור שקבל העותר מצ"ב ומסומן ע/25.

36. ביום 11.5.2009 נשלח ללשכת המשיב ערר על אי שדרוג מעמדו של העותר. בערר פורטה השתלשלות העניינים כפי שתוארה להלן.

כתב הערר, מצ"ב ומסומן ע/26.

37. במכתב מיום 19.6.2009 חזר המשיב בצורה לקונית על תשובותיו האבסורדיות כפי שניתנו בעבר, ומבלי לתת את הדעת ולו על אחת מהעובדות או הטיעונים שפורטו בכתב הערר.

מכתב המשיב מיום 17.6.2009, מצ"ב ומסומן ע/27.

38. הנה כי כן, הוגשה ביום 3.8.2009, לפני עשרה חודשים, ההשגה נשוא העתירה, בה חזרו העותרים על טענותיהם, לפיהן זכאי העותר להתקדם בהליך ולשדרוג מעמדו.

ההשגה מצ"ב ומסומנת ע/28.

39. על פי נוהל 1.5.0001 על המשיב ליתן תשובתו להשגה בתוך 30 יום ממועד הגשתה. על יו"ר הוועדה להכריעה בהשגה 60 יום מאוחר יותר. במועד הגשת ההשגה ניתנה החלטת הוועדה לפיה על המשיב ליתן תשובתו בתוך 30 יום, כלומר עד ליום 3.9.2009. עקב פגרת ביהמ"ש ולמרות שהוועדה אינה בית משפט, ביקשה יו"ר הוועדה למנות את מועד הימים מיום 1.9.2009, כך שהמשיב יגיש תשובתו עד ליום 1.10.09.

החלטת הוועדה מצ"ב ומסומנת ע/29.

40. ביום 18.11.2009, בחלוף למעלה מכפל הזמן שניתן למשיב לענות להשגה ולמעלה מפי שלוש מהזמן שנקבע בנוהל פנו העותרים לוועדה בבקשה להכריע בה ללא תשובת המשיב. בהחלטה מיום 29.11.2009 ניתנו למשיב 14 יום להשיב לבקשת העותרים.

בקשת העותרים ועל גביה החלטת יו"ר הוועדה, מצ"ב ומסומנת ע/30.

41. ביום 22.12.2009 **לאחר חלוף השבועיים הנוספים שניתנו למשיב** ביוזמת הוועדה על מנת להגיש תשובתו **וקרוב לחמישה חודשים לאחר הגשת ההשגה**, הגיש המשיב בקשה **ראשונה** לאורכה בת 60 יום.

בקשת המשיב מצ"ב ומסומנת ע/31.

42. ביום 30.12.2009 הודיעו העותרים כי הם מתנגדים לבקשה מהנימוקים שהועלו בבקשתם מיום 18.11.2009 וחזרו על בקשתם כי בהיעדר תשובה מהמשיב תכריע יו"ר הוועדה בהשגה ללא תשובתו.

בקשת העותרים מצ"ב ומסומנת ע/32.

43. ביום 4.1.2010 הודיעה יו"ר הוועדה על החלטה ליתן למשיב אורכה בת 30 יום. דהיינו עד ליום 22.1.2010. עוד הוסיפה יו"ר הוועדה כי "לא תתקבל תשובה אאלץ להפנות את ב"כ המשיגים לערכאות בשל מחדלי המשיב להציג כ"א ההולם את דרכי הוועדה".

החלטת הוועדה מצ"ב ומסומנת ע/33.

44. בין לבין חלפה שנה נוספת והעותרים פנו למשיב שוב בבקשה להארכת אשרת השהייה ולשדרוג המעמד.

בקשת העותרים מיום 11.1.10 מצ"ב ומסומנת ע/34.

45. ביום 8.2.2010 פנו העותרים פעם נוספת לוועדה וביקשו לחייב את המשיב להשיב לה לאלתר. העותרים הזכירו את דברי נציבת ההשגות, כי ללא תשובה תאלץ להפנות את העותרים לערכאות.

בקשת העותרים מצ"ב ומסומנת ע/35.

46. ביום 9.2.2010 הודיעו העותרים לוועדה כי בחלוף השנים הרבות מאז אישור הבקשה, הרי שהעותר אינו זכאי כבר רק למעמד ארעי כפי שהתבקש, אלא שהגיע המועד (ולמעשה כבר חלף) לסיום ההליך ולהסדרת מעמדו כתושב קבע. העותרים חזרו על בקשתם כי הוועדה תורה למשיב להשיב לפנייתם לאלתר בתקווה לייתר פנייה לערכאות.

פניית העותרים מצ"ב ומסומנת ע/36.

47. ביום 10.2.2010 הודיעה נציבת ההשגות כי בשל החלטה להוסיף כ"א היא נותנת למשיב אורכה אחרונה בת 14 יום למתן תשובה: "לא תוגש התשובה במועד – יופנו המשיגים וב"כ אל בית-המשפט לעניינים מינהליים מן הטעם שאין לוועדת ההשגה הכלים לטפל בכל ההשגות המוגשות אליה".

החלטת הוועדה מצ"ב ומסומנת ע/37.

48. ביום 21.2.2010, בהעלמות מוחלטת מהחלטות הוועדה, עד כה - אשר זה מכבר נתנה לעותרים אורכה אחרונה שלאחריה יופנו לערכאות 141 יום נוספים, שגם לאחריהם יופנו לערכאות - ביקש המשיב 60 יום נוספים להשיב להשגה.

בקשת המשיב מצ"ב ומסומנת ע/38.

49. ביום 4.3.2010 הודיעו העותרים על התנגדותם לבקשה מהנימוקים שכבר פורטו שוב ושוב וביקשו לשדרג את מעמד העותר למעמד של קבע.

תגובת העותרים מצ"ב ומסומנת ע/39.

50. ביום 8.3.2010 החליטה וועדה ההשגה, עליה נמנית הנציבה, ליתן למשיב אורכה "בפעם האחרונה" (ההדגשה במקור – ע.ל.) בת 30 יום.

החלטת הוועדה מצ"ב ומסומנת ע/40.

51. ביום 13.4.2010 בחלוף המועד לאורכה האחרונה בהחלט שניתנה למשיב, הגיש הלה בקשת אורכה נוספת בת חודשיים ימים. העותרים התנגדו לבקשה, אולם הוועדה, חרף החלטותיה הקודמות בדבר אורכה אחרונה שתינתן, נעתרה לבקשת המשיב לאורכה בת חודשיים. כלומר, עד ליום 13.6.2010.

בקשת האורכה על גביה נכתבו עמדת העותרים והחלטת הוועדה, מצ"ב ומסומנת ע/41.

52. מדובר במסכת אבסורד בלתי נתפסת בבקשה לאיחוד משפחות שהוגשה בשנת 1996, לפני 14 שנה, ואושרה בשנת 2003 – לאחר שבע שנים עקב טעויות המשיב. בפועל ניתנה האשרה הראשונה במסגרת ההליך רק בשנת 2005 ומאז במשך למעלה מחמש שנים מקבל העותר רישיונות ביקור, ללא מעמד זכויות סוציאליות, בניגוד לחוק, באצטלה בירוקראטית עיקשת וחסרת תוחלת. גם משהציג העותר תעודת לידה ירדנית, מאומתת כדבעי והחלטה רשמית בדבר קביעת גילו, אין בכך די למשיב והוא בוחר להימנע מהתייחסות לתחינת המשפחה ובביטול זכויותיה. באופן מצער, התנהלותו השערורייתית של המשיב מתבטאת לאורך כל הדרך ומקבלת גיבוי מלא מוועדת ההשגה, אשר לא דנה בהשגה.

המסגרת המשפטית

53. העותרים ביקשו להתאחד יחד בישראל כבר בשנת 1996. בקשתם אושרה בשנת 2003, בעקבות עתירה שנאלצו להגיש. לאורך כל ההליך עמדו העותרים בכל תנאיו ועל כן הוסיף המשיב לחדש את רישיונות הביקור השנתיים של העותר, אולם בשל אי יכולתו של העותר להציג תעודת לידה, מיאן המשיב לאורך שנים לשדרג את מעמדו של העותר למעמד ארעי ועומד על סירובו לשדרג את המעמד ולסיים את ההליך.

54. כפי שהוסבר, המשיב אינו רשאי לדרוש מהעותר מסמכים אותם אין ביכולתו להציג. העותר הציג בפני המשיב תעודות רשמיות ומסמכים מקיפים המעידים על זהותו, היותו אזרח ירדני, המתגורר עם משפחתו

בירושלים. בעוד המשיב עומד על דרישותיו הבלתי אפשריות, חולפות להן השנים והעותר נותר לצד משפחתו כמבקר בלבד, ללא זכויות, בהליך מבחן ללא תוחלת.

איסור חוקי על הארכת רישיונות ביקור מעבר ל-27 חודשים

55. על פי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952 בסמכות שר הפנים ליתן רישיון ביקור בישראל לשלושה חודשים (סעיף 2 (א) (2)), ובסמכותו להאריך את הרישיון עד לתקופה של שנתיים (סעיף 3(2)) – סך-הכל מדובר על תקופה בת 27 חודשים במהלכה יכול אדם לשהות בישראל מתוקף רישיון ביקור – שלאחריה, אם מחליטים להתיר את המשך שהייתו, אזי יש להסדירה באמצעות רישיון לשיבת ארעי.

56. בהתאם למגבלה חוקית זו, נקבע ההסדר המדורג לבני זוג של תושבי קבע: ל-27 חודשי שהייה באמצעות רישיונות ביקור, לאחר מכן שלוש שנים של שהייה באמצעות רישיונות לשיבת ארעי, שלאחריהן ינתן מעמד קבע.

57. ההגבלה החוקית על סמכותו של שר הפנים להאריך רישיון ביקור, נובעת מרציונל הומניטארי, לפיו בשלב מסוים בו נמצא אדם במדינה כחוק, יש להסדיר את מעמדו וזכויותיו. ונבהיר, כי רישיון ביקור מאפשר לשהות בישראל ולעבוד בה, אך אינו מזכה בכל זכויות סוציאליות, כגון קצבאות וביטוח בריאות. בנוסף, רישיון ביקור הינו חותמת ויזה על הדרכון הזר, בשונה ממעמד ארעי או קבוע, אשר ניתנים בדרך של תעודת זהות ישראלית.

58. לאורך השנים, נהג המשיב על פי חוק והכיר, עם אישור בקשת איחוד המשפחות, בתקופת הישיבה בישראל באמצעות רישיון הביקור מסוג ב/1, כחלק מההליך המדורג. בהתאם לחוק, בסיומם של 27 חודשים שודרג מעמדו של המוזמן למעמד של א/5. כך למשל, ניתן לראות אישור ראשוני לבקשת איחוד משפחות של בני זוג, אחד מיני רבים, אשר עניינם טופל ע"י המוקד להגנת הפרט, לפיו ניתן לאשה, כבר בתחילת ההליך רישיון לשיבת ארעי, וזאת:

לאור העובדה כי לא ניתן יותר להאריך את האשרה שברשותו.

59. בשנת 2003, שונה חוק הכניסה לישראל, ביחס לעובדים זרים, באופן המאפשר להאריך את רישיונות הביקור עבורם לתקופות ממושכות יותר. הוסף סעיף 3א. לחוק שכותרתו – **הארכת אשרות ורישיונות ישיבה לעובד זר והגבלת מתן אשרות ורישיונות חוזרים**, המאפשר את ההארכה הנוספת. יודגש, כי הפרק שהוסף אינו נוגע כלל ועיקר לענייננו, מהותו והקשרו הינו עובדים זרים, אשר חוק עובדים זרים, התשנ"א-1991, חל בעניינם. עובדים שלמשל, כניסתם לישראל מוסדרת באמצעות משרד התמ"ת ואשר מטעמים שונים הנוגעים למעסיקים ולמדינה הוחלט לאפשר להם לעבוד כאן זמן רב יותר, מבלי שיתן להם מעמד.

60. עם זאת, מאז שינוי זה בחוק, אשר כאמור אינו שייך לענייננו, מרשה המשיב לעצמו בחוסר סמכות, להוסיף ולהאריך רישיונות ביקור של מוזמנים מתוקף הליך איחוד משפחות, לתקופות העולות על 27 החודשים שנקבעו בחוק. כך עושה המשיב גם במקרה זה. עמדה זו של המשיב דחה בית המשפט הנכבד מכל וכל:

אדם כזה אינו נחשב ל"עובד זר", ולפיכך התקופה המרבית של אשרות הביקור שלו בישראל הנה 27 חודשים, כאמור בסעיפים 2(א) ו-3(2) לחוק הכניסה לישראל. אכן, אשרות הביקור ניתנו לעותר במסגרת טיפול משרד הפנים בבקשה לאיחוד משפחות שהגישה עבורו תושבת ישראל בשל נישואיהם, ולא במסגרת בקשה לקבלת אשרת עבודה. על הבחנה זו עמד שר הפנים לשעבר, אברהם פורז, בהופיעו ביום 29.7.03 בפני ועדת הפנים של הכנסת במסגרת הדיון בהוספת סעיף 3א לחוק הכניסה

לישראל. וכך היו דבריו שם: "אנו נמצאים פה בטריטוריה שנקראת אשורת ביקור, שהיא גם קצת מעוותת, כי היינו צריכים, לפי דעתי, לעשות קטגוריה נפרדת לעובדים זרים ולא לקרוא לזה אשורת ביקור... אלה המקרים השגרתיים, עובדים פשוטים בעבודות כפיים, שבאים או לעבודות בניין או לעבודות חקלאות או עבודות אחרות. אלה באים לתקופה של חמש שנים... אני מצהיר לפרוטוקול, עובד זר שנישא לישראלי – באותו רגע עובר לתהליך המדורג...".

לאותה מסקנה מובילה תכלית ההליך המדורג. התכלית הנה, כמבואר, עריכת מעקב תקופתי מעת לעת בשאלת עמידת בני הזוג בתנאים הנדרשים לאישור בקשה לאיחוד משפחות: קיום קשר נישואין כן; ניהול מרכז חיים בישראל; והעדר מניעה פלילית וביטחונית. בחינת נתונים אלה לגבי העותרת והעותר התקיימה עוד בטרם ניתנה לעותרת אשורת הביקור ביום 25.5.05 (ר' סעיפים 5 ו-6 עת"מ 752/06 מעתוק נ' משרד הפנים, פסק דינו של כב' השופט סובל מיום 26.1.2009 וכן את פסה"ד בכללותו).

61. כמו, בעניין מעתוק לעיל, בו נקבע כי יש לראות במועד בו הוחלו בדיקות ההליך באופן מהותי כמועד תחילת ההליך ואין לעכב את ההליך עוד ועוד בשל הסחבת בה נוקט המשיב – כן, מקל וחומר בענייננו, בו אין כלל חולק על מועד תחילת ההליך, ומכאן על מועד סיומו. ויוער, כי גם אם תתקבל עמדה לפיה החל ההליך רק עם קבלת רישיון הביקור הראשון מסוג 1/ב בפברואר 2005 – הרי שגם ממועד זה חלפו חמש שנים ושלושה חודשים ולמעשה הגיע ההליך לסיומו.

הפרת הזכות החוקתית לחיי משפחה והתעלמות מטובת הילד

62. החלטת המשיב פוגעת בזכות העומדת לעותרת ולילדיה, תושבי מדינת ישראל, לאחר שנים ארוכות, לנהל חיי משפחה יציבים, הכוללים זכויות אנוש בסיסיות לאבי המשפחה, זכויות להם נמצאו ראויים מי שמקיימים חיי משפחה בישראל. זאת לאחר שהבקשה אושרה על ידי המשיב, והעותרים עמדו בכל תנאי ההליך, על פי המתווה שנקבע על ידיו.

63. הזכות לחיי משפחה היא זכות יסוד חוקתית בישראל, הכלולה בזכות לכבוד האדם. עמדה זו זכתה לאחרונה לתמיכה גורפת של שופטי בית המשפט העליון בבג"ץ 7052/03 עדאלה ואח' נ' שר הפנים ואח', תק-על 1754 (2)2006:

אכן, לבן הזוג הישראלי עומדת הזכות החוקתית, הנגזרת מכבוד האדם, לחיות עם בן זוגו הזר בישראל ולגדל בישראל את ילדיו. הזכות החוקתית של בן הזוג למימוש התא המשפחתי שלו, היא, בראש ובראשונה, זכותו לעשות כן במדינתו שלו. זכותו של ישראלי לחיי משפחה משמעה זכותו לממשה בישראל. בג"ץ 7052/03 עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים, ניתן ביום 14.5.06, בפסקה 34 לפסק דינו של הנשיא ברק.

64. משמעות הקביעה כי כחלק מזכותו החוקתית של בן הזוג הישראלי יש לאפשר לו חיי משפחה בארצו עם בן זוגו – מתבקש כי החיים המשותפים לא יתקיימו כאשר בן הזוג שאיננו ישראלי חי כאן ללא זכויות כמבקר.

65. גם המשפט הבינלאומי קובע כי יש להגן באופן רחב על הזכות לחיי משפחה. כך למשל, קובע סעיף 10(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, כ"א 1037, אושררה ע"י ישראל ביום 3.10.91, כי:

יש להעניק הגנה וסיוע רחבים ככל האפשר למשפחה, שהיא יחידת היסוד הטבעית של החברה, במיוחד לשם כינונה, וכן כל זמן שהיא נושאת באחריות לטיפול בילדים תלויים וחינוכם...

ראו עוד: סעיף 16(3) להכרזה האוניברסלית בדבר זכויות האדם, שנתקבלה בעצרת האו"ם ב-10.12.48; סעיף 17(1) לאמנה הבינ"ל בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, כ"א 1040, נכנסה לתוקף לגבי ישראל ביום 3.1.1992.

66. קביעת הזכות לחיי משפחה כזכות חוקתית גוררת אחריה את הקביעה, כי כל פגיעה בזכות זו צריכה להיעשות בהתאם לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו – רק משיקולים כבדי משקל. זאת בהסתמך על תשתית ראייתית מוצקת המעידה על שיקולים כאלה. קביעה זו מטילה על המשיב חובה מוגברת להקפיד הקפדה יתרה על קיומה של מערכת מינהלית, אשר תבטיח כי הפעלת סמכותו לסירוב לבקשות לאיחוד משפחות שמובאות בפניו, סמכות אשר פוגעת בזכות חוקתית מוגנת, תיעשה רק במקרים בהם מתקיימת הצדקה מלאה לכך. כך גם באשר לנקיטת סחבת, התנהלות אשר מנוגדת לשלטון החוק ממילא

חובת הרשות לפעול במהירות הראויה

67. על המשיב מוטלת החובה לטפל בעניינם של העותרים בהגינות, בסבירות ובמהירות ראויה. במסגרת נוהל 1.5.0001 המסדיר את פעולת וועדת ההשגה נקבעו 30 יום למתן תשובת המשיב. יש להניח כי סד זמנים זה נקבע בהתחשב בעובדה כי ההפנייה לוועדה הינה נדבך המתווסף למיצוי הליכים קודם וארוך ביותר אל מול המשיב. ודוקו, כי אחת העילות לפנייה לוועדה מלכתחילה היא חוסר מענה ממושך מצד המשיב. למרות המועד הברור שנקבע – חודשים ארוכים חולפים ללא עמדת המשיב.

ר' בג"ץ 6300/93 המכון להכשרת טוענות בית הדין נ' השר לענייני דתות ואח', פ"ד מח(4) 441, 451; בג"ץ 758/88 קנדל ואח' נ' שר הפנים, פ"ד מו(4) 505; בג"ץ 4174/93 ויאלב נ' שר הפנים (לא פורסם), בסעיף 4 לפסה"ד; בג"ץ 1689/94 הררי ואח' נ' שר הפנים, פ"ד נא(1) 15.

68. חובתו של המשיב לפעול בעניינם של העותרים בזריזות ראויה, מעוגנת גם בסעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, הקובע לאמור:

הסמכה או חיוב לעשות דבר, בלי קביעת זמן לעשייתו – משמעם שיש סמכות או חובה לעשותו במהירות הראויה ולחזור לעשותו מזמן לזמן ככל הנדרש לפי הנסיבות.

69. החובה לפעול בתוך זמן סביר, ושלא לנקוט הזנחה וסחבת בבקשות התלויות ועומדות בפני הרשות, היא מיסודותיו של מינהל תקין. ר' לעניין זה ע"א 4809/91 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה ירושלים נ' קהתי ואח', פ"ד מח(2) 190, 219.

70. בית המשפט העליון עמד על הדברים הללו בפסק דינו בבג"ץ 3680/95 טבריה נ' משרד הפנים, תק-על(1)96, 673. באותו עניין אישר בית המשפט כסבירה את מדיניותו של המשיב לבחון במקרים מסויימים את כנות הנישואין בטרם ירשום במרשם האוכלוסין את מי שהציג תעודת נישואין בתור "נשוי". עצם הבדיקה נמצאה סבירה, אך בית המשפט הוסיף על כך, כי:

יש לקוות כי היא (הבדיקה, ע.ל.) נעשית ביעילות ובמהירות הראויה, ויש להניח כי גם במקרה שלפנינו הבדיקה לא תארך זמן רב. (דברי כבוד הנשיא ברק בעמ' 673).

71. בעניינו נקבע מועד למתן תשובת המשיב הוא, על פי נוהל בדבר וועדת ההשגה 30 יום ממועד הגשת ההשגה. מועד זה חלף זה מלפני חודשים ארוכים – אולם, כל תשובה מהמשיב או הכרעה מצד הוועדה לא ניתנות. המשיב נוקט סחבת בטיפול בבקשת העותרים, כאשר הוא נמנע מלאשרה במשך חודשים ארוכים. התנהלות זו של המשיב לא רק שאינה מהירה או יעילה, כי אם חורגת באופן קיצוני מנהלי המשיב עצמו,

מהוראת וועדת ההשגה, ומהמצופה מהתנהגות של רשות מינהלית סבירה, האמונה על היבטים משמעותיים של חי הנזקקים לשירותיה.

סיכום

72. כעולה מהמתואר לעיל, המשיב מנהל מזה שנים מסכת אבסורדית שעיקרה כנראה למנוע הסדרת מעמדו של העותר. בניגוד מפורש לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, המתיר מתן אשרת שהייה בישראל מסוג ב/1 לתקופה שאינה עולה על שנתיים ושלושה חודשים, נאלץ העותר לשהות בישראל מתוקפן של אשרות אלו מזה לא פחות מחמש ורבע שנים, במעמד של תייר, נטול זכויות, כאשר למעשה האישור העקרוני לשדרוג מעמדו על פי נהלי המשיב ניתן כבר לפני שנים.

73. דרישת המשיב במרוצת השנים האחרונות לקבלת תעודת לידה עבור העותר קלעה את העותרים בלופ מוזר, שהרי, הגוף האמון על הנפקת תעודות לידה ישראליות הוא המשיב עצמו, אולם כל המוגעים עם המשיב בעניין זה, כפי שפורטו לעיל, עלו בתוהו. התניית מעמדו בישראל של העותר בהנפקת מסמך אשר רק משרד הפנים יכול להנפיק, וסירוב לשכת המשיב לבקשה לשדרוג מעמדו כיוון שאין, מסיבה עלומה כלשהי, ביכולתו של המשיב לעמוד בדרישות עצמו, מהווים התעללות חמורה בבני משפחת העותרים.

74. גם כאשר נראה היה כי העותר מצליח להוריד את המסך מעל תיאטרון האבסורד שיצרה לשכת המשיב, זאת על ידי הנפקתה של תעודת לידה ירדנית, מאומתת ותקפה, לא תמה ההתעמרות. מסיבות אשר מעולם לא הובהרו סירבה לשכת המשיב לשים קץ לפיאסקו שתואר לעיל. ללשכת המשיב אין זכות חוקית לדרוש מסמך שאינו בנמצא ומשהצליח העותר להמציא תעודת לידה מאומתת, הרי שהמשך התעמרות בו הינה בלתי סבירה באופן קיצוני.

75. העולה מן המקובץ הוא שעל המשיב להסדיר את מעמדו הקבוע של העותר ללא דיחוי נוסף.

76. בית המשפט מתבקש אפוא לחייב את המשיבים לנהוג על פי שלטון החוק ועל פי אמות מידה של סבירות והגינות ולהבטיח את טובתם וזכויותיהם של תושבי המדינה ושל ילדיהם.

מכל הטעמים האלו, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש בראשית העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיבים לצו על תנאי, להפכו למוחלט ולחייב את המשיבים בתשלום הוצאות משפט ובשכר טרחת עו"ד.

ירושלים, היום 1 יוני, 2010

עדי לוסטיגמן, עו"ד
ב"כ העותרים